

7.GAIA. ARNAS BIDE ETA BIRIKEN INFEKZIO-PROZESUAK

1. BRONKITIS EDO TRAKEOBRONKITISA

Bronkio edota trakearen inflamazioa da.

Etiologia

- *Birikoa*. Pertsona osasuntsuetan gehienetan birusak (gripearen birusa etab).
- *Bakterianoa*. Bronkitis kronikoa/ birikietako patologia kronikoa → bakterianoak.

Sintomatologia

- Eztula, hasieran lehorra gero emankorra
- Bularreko mina: zentrala, esternoiaeren atzean mina (trakean)
- Sukarra, ondoeza, mialgiak etab.

Tratamendua

- Egun batzuetan bakarrik osatzen da pertsona osasuntsuetan eta biralak.
- Tratamendu sintomatikoa eman.

2. BIRIKAKO KONDENTSASIZIOA

Albeoloetan airea egon beharrean likido dentsoa dago (exudatua, trasudatua, odola edo zornea) → birikako kondentsazioa

Kondentsazioa lobulu batekoa edo lobulu anitzekoa izan daiteke, baita albo batekoa zein albo bietakoa ere.

Birikako kondentsazioa hanturazko prozesuren baten ondorioz agertzen da gehienetan; hantura hori normalean pneumoniak eragiten du.

Birikako kondentsazioaren eragilerik ohikoenak

- Hanturazko prozesuak
  - Pneumonia infekziosoak
  - Gas toxikoek eta drogek eragindako pneumonitisak
  - Birikako kontusioa
- Neoplasiak
- Birikako odoljariora
- Birikako edema mugatua

3. PNEUMONIA

Bukaerako bronkioloetatik haratago dagoen parenkimaren infekzioa da. Edozein urtarotan egon daiteke, baina hotza dagoenean gehiago.

Edozein pertsonak izan dezake baina :

- BGBK
- Diabetesa
- Alkoholismoa
- Malnutrizioa
- Tabakismoa
- Orofaringeko prozesu septikoak
- Giltzurruneko gutxiegitasuna
- Kirurgia
- Ospitaleratzea
- Immunoeskasia

Etiopatogenia

Mikroorganismoak birikietako parenkimara heltzen dira:

- Goiko arnas bideak kolonizatu ondoren: ohikoenak.
- Odolaren bidez: infekzioa dagoen beste toki batetik
- Hedapen zuzen baten bidez: mediastino edo pleuratik

Etiologia

Pneumonia guztiek ez dute birikako kondentsazioaren sindrome tipikoa eragiten.

Edozein mikroorganismo sor dezake: bakterioak, mikobakterioak, klamidiak, mikoplasma, onddoak, parasitoak edo birusak.

Sailkapena

1. Komunitate edo extraospitalarioak
2. Intraospitalarioak/ nosokomialak
3. Pneumonia immunodeprimituetan
4. Zurgatze-pneumonia

1. Komunitate edo extraospitalarioak

- Pertsona osasuntsuetan.
- Askotan gripe baten ondoren → gain-infekzioa.
- Komunitatean hartutako pneumoniaren eragilerik ohikoena: *Streptococcus pneumoniae*, *H. influenzae*, *Legionella*, *Pseudomonas aeruginosa*
- Komunitatean edo ospitalean egonda eta sintomak lehenengo 48 ordutan hasi
- Zioa: %50 ezezaguna
- Stp: <60 osasuntsuak, >60 gaixoak.
- Micoplasma: haurrak
- Haemophilus: adintsuak, BGBK, alkohola, diabetesa

2. Intraospitalarioak/ nosokomialak

- Tratamendu zaila, oso erresistenteak direlako.
- %0.5 – 1 ospitalizatu (%15-20 UCI)
- %15 infekzio ospitalarioak pneumoniak dira
- Mortalitate altua.
- BGN: Pseudomona aeruginosa, Enterobacter, Klebsiella, Proteus, Serratia
- S. aureus
- Pneumocystis carinii (immunodepresioa)

Klinika

I- Pneumonia tipikoa:

- Pertsona osasuntsuetan.
- Askotan gripe baten ondoren → gain-infekzioa.

Sintomatologia:

- Sukarra
- Hotzikarak
- Eztula
- Karkaxa

II- Neumonia "atipikoa":

- Mikroorganismoak:
  - Mikoplasma pneumoniae
  - Legionella pneumophila
  - Influenza A birusa
- Adinekoetan, erretzaileetan, bronkopatietan agertzen dira.

Sintomatologia:

Batzuetan neumonia tipikoaren sintomak agertzen dira, baina beste batzuetan ez.

- Urdaileko mina
- Buruko mina
- Askotan Rx-an itzala ikusi ostean diagnostikatzen da

Arrisku faktoreak

Ostalariaren defentsa-mekanismo espezifikoen eta ez-espezifikoen gutxituta daudenean

- Biriketako gaixotasunak:
  - Bronkitis kronikoak
  - Bronkiektasiak
  - Minbizia
- Adin handikoak (>65)
- Erresistentzi baxuak: immunodeprimituak:
  - HIESA
  - Inmunosuprimituak zitotoxikoekin
  - Baita elikadura arazoak daudenean
- Gaixotasun kronikoak:
  - Diabetesa
  - Giltzurrun gutxiegitasuna, bihotz gutxiegitasuna . .
- Arnas bideen gaixotasun birikoa izan dutenak
- Tabakoa eta alkohola
- Ohean luzaro, arnasketa pobrea
- Ospitaletan
- Zain-barneko drogazaleak: *Staphylococcus*

- Gaixotasun neurologikoak eta kontzientzia gutxituta dagoenean
- Intubaturik daudenak

Diagnostikoa

- Sintomatologia
- Azterketa fisikoa: auskultazioa: estertore krepitanteak
- Odol analisiak
- Karkaxaren kultiboa
- Odol-kultiboak
- Bronkoskopioarekin jariaketa/mukosa lagina
- Erradiografia: itzala, orokorrean lobulu batetakoa, baina ez beti
- Askotan ezin da diagnostiko etiologikoa egin
- Gehienetan laginak hartu eta tratamendua jartzen zaio arrisku faktoreen arabera kultiboei itxaron gabe

Tratamendua

- Antibiotikoak susmoa badago.
- Biraletan sintomatikoa.
- Tratamendu sintomatikoa:
  - Atsedena,
  - Antipiretikoak,
  - Antitusigenoak,
  - Analgesikoak
- Hidratazioa

Konplikazioak

- Birikietan: abzesua, isuri pleurala
- Beste:
  - Miokarditisa, perikarditisa,
  - Eritema,
  - Anemia,
  - Mialgia, artralgia,
  - Sintoma gastrointestinalak,
  - Meningitisa. . .

4. TUBERKULOSIA

Mycobacterium tuberculosis edo Koch-en baziloak sortzen duen gaixotasuna.

Afektatzen du, batez ere, birika parenkima

Erlazio zuzena: pobretasun, pilaketa, osasun desegokia eta bizitza-egoera txarrak (1/3)

Azkeneko urteetan herrialde zibilizatueta ere gehikuntza bat ikusi egin da:

- HIESA duten gaixo gehiago
- Endemikoa den herrialdeetatik kutsatuta dauden etorkin gehiago datozelako
- Zepa erresistenteak

Baziloa:

- Aerobikoa
- Izpi ultramorea eta beroari sentikorra

TBC: transmisioa

- Pertsona → pertsona, airearen bidez
- Kutsatuta dagoen pertsona batek hitz, eztula, barre, abestu egitean → tantak → airea → airebidea

TBC: fisiopatologia

1.- Tuberkulosi primarioa

Baziloa arnas bideen bitartez albeoloetara sartzen da, bertan infekzioa (primoinfekzioa) sortzen duelarik → makrofago albeolarrek fagozitatzen dute, baina ezin dute baziloa deuseztatu → baziloa biderkatzen da eta odola eta linfaren bidez gorputzetik sakabanatzen da.

Erantzun immunea → inflamazio erantzuna → fagozitoak eta linfuzitoak → granuloma. Granuloma barruan baziloak daude. Baziloa enkapsulatuta geratzen da eta kaltzifika daiteke.

Denborarekin kasuetatik %90ean baziloak deuseztatzen dira eta granuloma birzurgatzen da.

%5-10ean tuberkulosia garatzen da, gongoil txiki, gogor eta zuriak agertzen

Sintomak

Gure sistema immunea ondo badago ez da sintomarik agertzen edo hotzeri baten antzekoak dira

Diagnostikoa

Tuberkulina froga positiboa da. Rx: normal/patologikoa

Eboluzioa

Gorputzak kontrola dezake infekzio hau eta beste adierazpenik ez

2.- Tuberkulosi postprimarioa edo ber-infekzioa:

Immunosupresio egoera batetan (HIESA edo beste gaixotasun bat) baziloa irteten da eta kabitazioa erreaktibatu egiten da, gaixotasuna hedatuz:

- Sistema linfatikoaren bitartez
- Bronkio/bronkioloen bitartez
- Odolaren bitartez

→ gaixotasun sistemikoa bihurtuz: meningitis, hezurretan, giltzurrunetan, begietan. . .

TBC: Sintomak

- Eztul emankorra → hemoptisia
- Sukarra: gauetan +
- Izerdia
- Ondoeza, anorexia, pisu-galera
- Gero:
  - Disnea, astenia,
  - Min pleuritikoa (arnasa hartzerakoan sortu)

TBC: Diagnostikoa

- *Tuberkulinaren testa = Mantoux-en froga*
  - Tuberkulinaren testa = Mantoux-en froga: (PPD = Purified Protein Derivative) erabiltzen da, 5 U PPD-S, intradermikoa → 72 orduara irakurtzen da.
- *Ziehl-Neelsen-en tindaketa*
  - Karkaxaren azterketa bakteriologikoa: Ziehl-Neelsen-en tindaketa erabiltzen da (karkaxan edota urin gastrikoa erabil daiteke).
  - Azterketa hau diagnostikorako eta gaixoa kutsakorra den ala ez jakiteko erabiltzen da, froga positiboa bada, gaixoa kutsakorra izango da.
- *Exudatuaren kultiboa / Antibiograma*
  - Exudatuaren kultiboa: bakterioa oso astiro hazten da, orduan honen emaitzak jakiteko asteak behar dira.
  - Antibiograma: erabili behar diren antibiotikoak zeintzuk diren jakiteko.
- *Rx: egoeraren arabera gauza desberdinak ikusiko dira.*

TBC: Tratamendua

- Tuberkulosiaren tratamenduak luzea izan behar du (6-9 hilabetetako) eta erresistentziak ekiditeko 2-3 farmakoekin batera egiten da.
- Gainera erabiltzen diren farmako askok bigarren mailako efektu ugari dauzkate.
- Gaixo askok ez dute tratamendu osoa amaitzen, orduan baziloak geratzen dira eta erresistenteak bihurtzen dira, horrela baziloak errazago aktibatuz.
- Farmakoak:
  - Isoniazida
  - Rifampizina
  - Etambutola
  - Pirazinamida
  - Estreptomizina

Antibiogramaren arabera erabakitzen da zein erabili.

HIESA-ren kasuan tratamendua gogorragoa izango da, baziloa erresistenteagoa izango delako.

Arriskuan dauden pertsonen (inguruan tuberkulosi kasuren bat dagoenean: ospitaleetako langileak etab) kimioprofilaxia izaten dute batez ere Mantoux negatiboa badute: asintomatikoa dagoen gaixoari farmakoak ematen zaizkio infekzioa prebenitzeko.

BCG txertaketa (bacilo de Calmette-Guerin):

Txerto honekin gure gorputzean antigorputzak sortzen ditugu Koch baziloaren kontra. (%0-80 efikazia)

Hurrengo patologi biak ez dira etiologikoki patologi infekziosoak, baina gehienetan gain-infektatu egiten direnez, talde honetan ikusiko ditugu.

5. BRONKIEKTASIAK

Bronkio edo bronkioloen dilatazio kronikoak dira, euren hormen arazo baten ondorioz.

Zioak

- Infekzioek dira bronkioen hormak apurtzen dituztenak. Ad: birikien infekzioetan
- Bronkio baten butxadura (gorputz arrotzen aspirazioa, tumoreak etab) → jariaketak ez dira kanporatzen eta infektatu egiten dira.

Sintomak

Txikiak direnean asintomatikoak izan daitezke.

Baina handiak direnean:

- Karkaxa ugaria
- Zornea berdea
- Hemoptisia

Diagnostikoa

- Sintomatologia + azterketa fisikoa
- Rx
- Bronkografia/ bronkoskopia

Tratamendua

- Antibioterapia (infekzioa dagoelako)
- Jarrera drainadura

6. BIRIKA ABSZESUA

Birikietan agertzen den lesioa, zornea eta ehun nekrotikoa du, kolapsatu egiten da eta birikien parenkiman kabitategak sortzen ditu.

Zioak

- Botaka egin ondoren aspiratutako materiala edo infektatutakoa (jariaketa nasotrakealak, odola etab) → neumonitisa (aspirazioa) → kabitatega → nekrosia → abszesua sortu
- Kabitatu egiten den tumorea

Sintomak

- Ondoeza
- Eztula emankorra (nekrosia dagoenean zorna/odola)
- Sukarra
- Hotzikarak
- Min pleurala

Diagnostikoa

- Sintomatologia
- Rx: bertan kabitategak ikusten badira tuberkulosia dagoela pentsatu, ondoren karkaxa analisia egin
- Karkaixa analisia
- Bronkoskopia: kabitatega zehazki non dagoen jakiteko eta beharrezkoa bada zati bat hartu tumore ona edo txarra den ikusteko

Tratamendua

- Antibiotikoak +/- bronkoskopia
- Etiologikoa